

Városi Intézményi Központ
Óvodák és Bölcsődék
Intézményegysége

Nevelési Program

Készítette:

Bánhegyi Tiborné
Intézményegység - vezető

2009. november 20.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Törvények, rendeletek

II. VIK. Óvodák és Bölcsődék Intézményegységének jellemző adatai

II.1. Személyi feltételek

II.2. Az óvoda tárgyi feltételei

II.3. Gyermeklétszám alakulása

III. Az óvoda nevelési célja

III.1. Gyermekkép

III.2. Óvodakép

III.3. Az óvodai nevelés célja

IV. Pedagógiai alapelvek

V. Tevékenységen alapuló nevelés feltételeinek megteremtése

V.1. Az érzelmi nevelés feladata

V.2. A gyermekek gondozása az óvodai nevelő munka alapvető feladata

V.3. Az egészséges életmódra nevelés feltételei és feladatai

VI. Óvodai élet tevékenység formái

VI.1. Játék

VI.2. Munka

VI.3. Tanulás

VII. A fejlesztés tartalmi eszközei

VII.1. Anyanyelvi nevelés

VII.2. Vers, mese dramatikus játék

VII.3. Rajzolás, mintázás, kézimunka

VII.4. A külső világ tevékeny megismerése

VII.5. Ének – zene, énekes játékok, zene hallgatás

VII.6. Mozgás, mozgásos játékok

VIII. Szülők által igényelt, nem kötelező egyéb szolgáltatások

IX. Az óvoda kapcsolatrendszere

X. Az óvodai ellenőrzés – értékelés rendszere

XI. Gyermekvédelem az óvodában

M E L L É K L E T E K

Alapozó terápia

Népi játékok, néptánc

Zeneóvoda

Angol nyelvi nevelés

Házirend

Kiegészítő fejlesztő etnikai program

I. Törvények Rendeletek

A helyi óvodai nevelési program készítésénél a felülvizsgálatánál az alábbi jogszabályokat kell figyelembe venni és alkalmazni:

- * 1993. évi LXXIX. tv. A Közoktatásról, és annak módosításai
- * 137/1996. (VIII.28.) MKM rendelet Óvodai nevelés országos alapprogramja
- * 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről
- * 1992. évi, többször módosított XXXIII. Tv. Közalkalmazottak jogállásáról
- * 138/1992. (X.8.) Kormányrendelet a közalkalmazottakról szóló Tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- * 1993. évi XXXVII. Tv. a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól
- * 1997. évi XXXI. Tv. a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- * 23/1997. (VI.4.) MKM rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
- * 32/1997. (XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei
- * 1/1998. (VII.24.) OM rendelet a nevelési – oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- * 3/2002. (II.15.) OM rendelet a közoktatási intézményekben folyó minőségbiztosítás bevezetéséről

II. Az Óvodák és Bölcsődék Intézményegységének jellemző adatai

I. AZ INTÉZMÉNY

a./ Neve: **VIK. Óvodák és Bölcsődék Intézményegysége**

b./ Székhelye: **Füzesabony, Ifjúság út 17.**

c./ Tagintézményei: Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde
Füzesabony, Honvéd út 21.

Pöttömke Óvoda és Bölcsőde
Füzesabony, Rákóczi út 16.

d./ Típusa: egységes irányítású többcélú intézmény

e./ Működési területe: Füzesabony Város

II. ALAPÍTÓ NEVE: Füzesabony Város Önkormányzat
A jogelőd intézmény alapítója: Járási Tanács Füzesabony

III. FENNTARTÓ NEVE: Füzesabony Város Önkormányzata
Füzesabony, Rákóczi út 48.

IV. FELÜGYELETI SZERVE: Füzesabony Város Önkormányzat Jegyzője

V. AZ INTÉZMÉNY JOGÁLLÁSA: önálló jogi személy
A Városi Intézményi Központ jogutódja a Hétszínvirág
és a Pöttömke Óvodáknak

VI. AZ INTÉZMÉNY KÉPVISELETE:

Az intézmény vezetője látja el, aki e jogkörét esetenként, vagy az ügyek meghatározott csoportjára nézve az intézmény SZMSZ-ében meghatározott formában a kijelölt helyettesre vagy megbízott óvodapedagógusra ruházhatja át.

VII. GAZDÁLKODÁSI JOGKÖRE:

A költségvetési szerv pénzügyi – gazdasági feladatai Füzesabony Város Önkormányzat Gazdálkodási Irodája látja el.

VIII. TEVÉKENYSÉGI KÖRE:

Szakágazat száma: 801000 alapfokú oktatás.

- a./ Alaptevékenysége:** 8510 Iskola előkészítő oktatás – óvodai nevelés, etnikai fejlesztés
8510 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése
8891 Gyermekek napközbeni ellátása – bölcsődei ellátás

Az intézmény vállalkozói tevékenységet nem folytat. Alaptevékenységén belül és azon túl folytathat kiegészítő jellegű tevékenységet, az alaptevékenysége feltételeként rendelkezésre álló és e célra részben lekötött személyi és anyagi kapacitások fokozott kihasználásával, nem nyereségszerzés céljából. A kiegészítő jellegű tevékenységek ellátása nem veszélyeztetheti az alapfeladatok ellátását.

IX. FELVEHETŐ MAXIMÁLIS GYERMEK-, TANULÓ LÉTSZÁM:

Hétszínvirág Óvoda	5 gyermek csoport 135 gyermek
Pöttömke Óvoda	6 gyermek csoport 151 gyermek
Dormánd Óvoda	2 gyermek csoport 50 gyermek

X. A FELADAT ELLÁTÁST BIZTOSÍTÓ VAGYON:

Füzesabony, Honvéd út 21. szám alatt lévő 1141 számú tulajdoni lapon felvett 1090 hrsz. alatti ingatlan.

Füzesabony, Rákóczi út 16. szám alatt lévő 2153 számú tulajdoni lapon felvett 2248 hrsz. alatti ingatlan.

A vagyon feletti rendelkezés jogát Füzesabony Város Önkormányzata gyakorolja.

XI. AZ INTÉZMÉNYVEZETŐ MEGBÍZÁSI RENDJE:

Az intézményegység-vezetőjét nyilvános pályázati eljárás alapján Füzesabony Város Önkormányzatának Képviselő- testülete bízza meg a Közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Tv. és a végrehajtására kiadott 138/1992./X.8./ Korm.rend. és a Közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Tv. értelmében, határozott időre 5 éves időtartamra.

XII. Az alapító okirat 2009. július 1. napjától lép hatályba.

II/1. Az óvoda személyi feltételei:

- Intézményegység-vezető	1 fő
- Intézményegység vezető - helyettes	2 fő
- Óvodapedagógus	23 fő
- Dajka	13 fő

A nevelőtestület viszonylag állandó, az óvodapedagógusok felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, valamint sok éves szakmai tapasztalat igényes munka jellemzi tevékenységüket. Az óvodapedagógusok közül többen szakvizsgával is rendelkeznek.

II/2. Az óvoda tárgyi feltételei:

A fenntartó Önkormányzat által jóváhagyott eszközfejlesztési tervben rögzítettek szerint a helyi óvodai nevelési program megvalósításához szükséges kötelező eszközök beszerzése folyamatos, valamint a meglévő költségvetés mind gazdaságosabb kihasználása, pályázatok keresése útján történik.

II/3. Gyermeklétszám alakulása:

Mindhárom tagintézmény óvodai férőhelyek száma az alapító okiratnak megfelelően 35 - 151 fő. Bölcsődei férőhelyek száma 20 – 20 fő.

Az óvodáskorú gyermekek kor szerinti összetétele évenként változó, ennek függvényében történik a csoportok szervezése, ami lehet homogén és heterogén a tagintézmények döntése alapján. A Hétszínvirág Óvodában 1 csoport kivételével heterogén összetételű csoportot hoztunk létre, a szülői igények figyelembevételével, s a jövőben mindhárom Intézményegységben ilyen jellegű csoportok szervezése várható.

III. Az óvoda nevelési célja:

III/1. Gyermekkép

Az óvodának, mint nevelői intézményeknek figyelembe kell vennie, hogy a gyermek fejlődő személyiség. A gyermekek fejlődését meghatározzák az öröklött tulajdonságok és a környezeti hatások, melyek spontán és tervszerűen szervezettek lehetnek. A gyermek külön – külön egy személyiség, akinek fejlesztésében egyénre lebontott módszereket alkalmazunk. Törekszünk a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységekre is, valamint igyekszünk fokozott figyelmet fordítani a tehetséges gyermekek fejlesztésére.

Gyermekeinket kreatív, önálló gondolkodású, kommunikációra képes, aktív emberekké szeretnénk nevelni. Valljuk és munkálkodunk azon, hogy a gyermekközpontúság megléte az egyetlen esélye a gyermekeknek arra, hogy boldog, tevékeny gyermekkoruk legyen.

III/2. Óvodakép

Intézményegységeink fő feladatai az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelően az óvó – védő, szociális, nevelő – személyiség fejlesztő feladatok ellátása. A programunknak megfelelően nevelőtestületek olyan módszert választottak feladataik megvalósításához, ami az adottságainkra, szokásainkra, körülményeinkre, eddigi

szokásrendszerünkre, értékeinkre épülnek. A tevékenységekre koncentrálnva fogalmazzuk meg feladatainkat, így a tevékenységeken keresztül neveljük gyermekeinket kreatív, önálló gondolkodású, kommunikációra képes aktív emberekké szem előtt tartva egyéni képességeiket.

Alapelvünk a szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ami a gyermeki magatartásnak, önállóságnak, az egészséges öntudat kibontakozásának és az önmegvalósulásnak lehetőséget ad. Minden gyermek a saját képességei figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető leginkább. A gyermeknek éreznie kell, hogy tisztelet veszi körül, fontos nekünk, figyelünk rá és számíthat segítségünkre, ha szüksége van rá.

Óvodánk nyitott, a szülők bármikor betekinhetnek mindennapi életünkbe, és alapozunk is a családi nevelésre, nevelési feladataink sikeres megvalósításához rendszeresen kérjük a segítségüket.

III/3. Az óvodai nevelés céljai:

- ~ A gyermek nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- ~ Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének.
- ~ Boldog, kiegyensúlyozott, környezetével és önmagával harmóniában élő személyiségek kialakítása sokszínű tevékenységgel, különös tekintettel a játékra, az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítésére.
- ~ Célunk, alapelvünk, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet megbecsülés övezzék, ami segíti a gyermekek egyéni képességeinek kibontakozását.
- ~ Az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele.
- ~ Az egészséges életmód, a testápolás, az egészség megőrzés szokásainak kialakítása, az egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- ~ Szükség esetén prevenció és korrekció feladatok ellátása, a másság elfogadása.
- ~ A gyermek szociális érzékenységének és éntudatának, énérvényesítő törekvéseinek segítése.
- ~ Változatos tevékenységek biztosítása a tapasztalat szerzésben.
- ~ Speciális helyzetű, speciális törődést igénylő gyermekek felkarolása, együtt nevelése a közösségen belül.

~ Esélyegyenlőség megteremtése minden gyermek esetében. – A másság elfogadására nevelés.

IV. Pedagógiai alapelvek

- Az óvodai nevelést a családi nevelés kiegészítőjének tekintjük, igyekszünk megnyerni a szülőket a közös nevelés céljából.

Ezért nyitottak vagyunk a családi ház és társ intézmények felé egyaránt.

- A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezzze.

- A nevelés tegye lehetővé és segítse a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni képességeinek kibontakoztatását. /tehetséggondozás, felzárkóztatás/

Az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.

A mindennapi nevelő – oktató munkában nagyszerepet kap a roma gyerekek szocializációjának segítése. A differenciált személyiség és identitás tudat fejlesztése egyéni fejlettségi szintjüknek, életkori sajátosságaiknak és a családból hozott szokások figyelembe vételével történik. /Kiegészítő etnikai program mellékelve/

Az egyes csoportok arculatát a gyermekek és az óvodapedagógusok egyénisége, érdeklődése az adott csoport hagyományai formálják sajátossá.

V. Tevékenységen alapuló nevelés feltételeinek megteremtése

V/1. Az érzelmi nevelés feladata:

Az óvodapedagógus feladatai:

~ Az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig / az óvónő adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel

együtt ismerkedjenek az óvodával, hiszen a szülő jelenléte biztonságot ad az új környezet elfogadásához és a szülőt is megnyugtatja/.

- ~ A gyermek – felnőtt, a gyermek – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása.
- ~ Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése és társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

V/2. A gyermekek gondozása az óvodai nevelő munka alapvető feladata

A tevékenység célja:

- ~ A gyermekek gondozása, testi szükségletük mozgásigényük kielégítése, jó közérzetük biztosítása.
- ~ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ~ A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.
- ~ Az óvónő és gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megteremtése.
- ~ Tapintat, elfogadás a gyermekekkel szemben.

A feladatok konkrét lebontása, a fejlesztés várható főbb jellemzői, eredményei specifikusan az intézményegységek önkormányzat által elfogadott, jóváhagyott pedagógiai programjaiban részletesen megtalálhatók.

V/3. Az egészséges életmódra nevelés feltételei és feladatai

Tevékenység célja:

- ~ A gyermekek egészségének védelme, mozgásigényük kielégítése, edzettségének biztosítása
- ~ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése
- ~ Az egészséges táplálkozás, életmód megalapozása, higiénés szokások kialakítása.

VI. Óvodai élet tevékenységi formái

- játék
- munka
- tanulás

Kötetlen szervezeti formában, a játék adta lehetőségek alkalmával, valamint játékos helyzetek megteremtésével, folyamatos időkeretben történik, valamennyi tevékenységi formában.

A játék az óvodáskorú gyermekek legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Fejlesztés tartalma: a fő tevékenységeken keresztül elégíti ki a szükségleteket.

A fejlesztés tartalmi eszközei:

- * Anyanyelvi nevelés /beszédjavítás, logopédia/
- * Irodalmi nevelés
- * Vizuális nevelés a művészeti tevékenységek tükrében /rajzolás, mintázás, kézimunka/
- * Külső világ megismerése, matematika, környezetismeret, újabb technikák megismerése, Alkalmazása.
- * Ének – zene, énekes játékok, ünnepek, ünnepélyek „népi játékok és tánc az óvodában, zeneóvoda!
- * Mozgás - testnevelés
- * Az óvoda speciális szolgáltatásai játékos angol nevelés, tehetségfejlesztő foglalkozás

VI/1. Játék

A tevékenység célja:

- ~ A tevékenység lényegéhez tartozó játékos beállítódás és játék dominancia figyelembe vétele
- ~ Játékosságot úgy kezeljük, mint a gyermek alaptermészetét, amely a tevékenységek elkülönítésével óvodáskor végére fokozatosan átalakul
- ~ Játékosság feltételeinek biztosítása
- ~ Óvodáskorban a tanulás valódi színhelye csak a játék lehet
- ~ A játék a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon,

hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

~ A játékhoz megfelelő időre, helyre és eszközre van szükség.

Az óvodapedagógus feladatai:

~ Játékhoz szükséges feltételek biztosítása

~ A gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a kezdeményezett játékba

~ Játék fajták, játék eszközök gazdagítása

~ A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban

~ Az óvónő játszóképességének fejlesztése.

VI/2. A munka

A tevékenység célja:

~ Tapasztalat szerzés, képességek készségek közösségi kapcsolatok kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, kötelesség teljesítés kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

~ A tudatos szervezés, a gyermekekkel való példamutató együttműködés és a folyamatos pozitív értékelés.

VI/3. Tanulás

Az óvodai ismeretszerzés természetes közege a játék. A játék során fejlődik érzékelésük, észlelésük, emlékezetük, figyelmük, képzeletük, gondolkodásuk.

Szerzet tapasztalataikat a játékban újra alkotják.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a szükséges feltételek biztosítása,

- a szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása.

- A szabad játékba, és a játékba integrált tanulás során.

VII. A fejlesztés tartalmi eszközei

VII/1. Anyanyelvi nevelés

A tevékenység célja:

- ~ Tudatos és tervszerű munkával a gyermekek tanulják meg helyesen és szépen beszélni a magyar nyelvet, bővüljön szókincsük, alakuljon ki az érthető, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű szabatos beszéd.

VII/2. Vers, mese dramatikus játék

A tevékenység célja:

- ~ A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiség jegyeinek megalapozása, a mágikussággal, csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ~ a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- ~ a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- ~ a mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok feltételeinek biztosítása.

VII/3. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja:

- ~ A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése
- ~ A gyermek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ~ A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ~ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- ~ Az alkotó – alakító tevékenység differenciált fejlesztése.

VII/4. A külső világ tevékeny megismerése

A környezet tevékeny megszerettetése

A tevékenység célja:

- ~ A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása, a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt.
- ~ A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér – és síkbeli szemléletének alakítása.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- ~ A tevékenységek szervezeti formáinak differenciált megteremtése.
- ~ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat – és ismeretszerzés során.
- ~ Környezetünk értékeinek felfedezése.

VII/5. Ének – zene, énekes játékok, zene hallgatás

A tevékenység célja:

- ~ A közös éneklés, a közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága
- ~ A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ~ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének válogatása
- ~ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- ~ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermek dalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- ~ Néphagyományok megismertetése.

VII/6. Mozgás, mozgásos játékok

A tevékenység célja:

- ~ A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- ~ A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgás kedve.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ~ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás szükségletének differenciált kielégítése érdekében.
- ~ Mozgásfejlesztő játékok összeállítása.

VIII. Szülők által igényelt, nem kötelező egyéb szolgáltatások

Az óvoda elsősorban a szülők kérésére egyéb szolgáltatásokat is szervezhet a nevelési idő keretein belül 11⁰⁰ - 16⁰⁰ óráig.

A speciális szolgáltatások igénybevételére vonatkozó eljárások: a foglalkozások megszervezése épüljön be a napirendbe, ne zavarja azt.

IX. Az óvoda kapcsolatrendszere

- óvoda – család
- óvoda – iskola
- óvoda – bölcsőde
- óvoda – fenntartó
- óvoda – különböző közművelődési intézmények.

Az együttműködés formái, feladatai az intézményegységek pedagógiai programjában részletesen lebontásra kerülnek.

X. Az óvodai ellenőrzés – értékelés rendszere

Az ellenőrzés és értékelés formája lehet külső és belső, az ellenőrzés – értékelés tárgya lehet törvényességi, szakmai, pedagógiai, szakhatósági, munkáltatói, gazdálkodási, tanügyigazgatási.

Az intézményi ellenőrzés – értékelés átfogó rendszerének kidolgozása az intézményegységek nevelési programjában megtörtént.

Az ellenőrzés – értékelés elvezet a tudatos önmegfigyelés, az önkontroll kialakulásához, az önértékelés, önképzés igényéhez. Hatékonyan gazdagítja a pedagógiai műveltségét, fejleszti a nevelők önállóságát.

XI. Gyermekvédelem az óvodában

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 47 §-a értelmében az óvoda pedagógiai programjában kell meghatározni a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet.

Az óvodai gyermekvédelmi tevékenység, szervezeti, és tartalmi fejlesztését a társadalmi szükséglet tette indokolttá.

Az óvoda pedagógiai ismereteivel sokat tehet, a családokért, gyermekekért. A gyermek- és ifjúságvédelem sokrétű tevékenység. Felöleli mindazokat a pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi, szociális és jogi feladatokat, amelyek a gyermek nevelését, gondozását, erkölcsi, és anyagi érdekvédelmet biztosítják.

A gyermekvédelem fontos alapelve a nevelési tényezők összehangolása, a gyermek eredményes nevelése, a fejlődő személyiség, veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

Halmozottan hátrányos azok a fiatalok, gyermekek, akiknek nevelése, oktatása, testi, érzelmi, erkölcsi fejlődése, nincs megfelelően biztosítva. Veszélyeztető olyan magatartás, mulasztás következtében kialakult állapot, amely a testi, az érzelmi, és erkölcsi fejlődést gátolja.

A halmozottan hátrányos kategóriái:

- ~ Anyagilag veszélyeztetett
- ~ Egészségügyileg veszélyeztetett
- ~ Személyiségében veszélyeztetett
- ~ Családi körülményei miatt veszélyeztetett

Hátrányos helyzetű az a gyermek, aki az átlagosnál nehezebb körülmények között él, és környezeti ártalomnak van kitéve, de normálisan fejlett, és fiziológiailag nem sérült. Valamint azok a gyermekek, akik gátoltak abban, hogy adottságaiknak megfelelő, képességeikkel megegyező ütemben fejlődjenek. Amennyiben a hátrányok halmozódnak, halmozottan hátrányos helyzetről beszélünk.

Hátrányos helyzet kategóriái:

- ~ Anyagilag hátrányosak
- ~ Egészségügyileg hátrányosak
- ~ Személyiségében hátrányosak
- ~ Családi körülményeik miatt hátrányosak, környezeti hátrányosság.

Családban élő gyermekek közül egyre többen válnak hátrányos helyzetűvé, valamint egyre több a halmozottan hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek száma is.

Az óvodai gyermek védelem fontos szerepet tölt be, a probléma megelőzés területén, mivel a gyermekek napjuk legnagyobb részét itt töltik. A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek könnyen észrevehetőek, mert a pedagógusok szoros kapcsolatban vannak velük. A káros hatások megelőzésére pedagógiai módszerek alkalmazása válik szükségessé, ha pedig ez nem segít, a gyermekjóléti szolgálat felé jelzéssel kell élni, a probléma eredményesebb megoldás érdekében. Fő feladat a családcentrikus szemlélet erősítése, és segítség nyújtás a zavarok oldásának elősegítésére. Ebben igen fontos szerepet töltenek be a nevelő – oktató intézmények, ezen belül a pedagógusok, ahol a napi munkában is fellelhető a segítő nevelői magatartás. A hatékonyság fokának emelése, csak a családok aktív részvételével, és a segítő intézmények bevonásával valósulhat meg.

Az 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről, és a gyámügyi igazgatásról rögzíti a jelzőrendszer tagjait, kötelező együttműködésüket, feladataikat a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

A munka minél eredményesebb elvégzése érdekében egy jól működő kapcsolat kiépítésére van szükség, a gyermekek és családok érdekében.

Az észlelő, és jelzőrendszer tagjai a következők:

- ~ egészségügyi szolgáltatást nyújtók (gyermekorvosok, védőnők)
- ~ személyes gondoskodást nyújtók (családsegítő szolgálat, családsegítő központ)

- ~ közoktatási intézmények
- ~ Gyermekjóléti Szolgálat
- ~ rendőrség
- ~ ügyészség
- ~ bíróság
- ~ társadalmi szervezetek, egyházak alapítványok.

A felsorolt intézmények, és azok dolgozói, kötelesek jelzéssel élni, bármilyen felmerülő veszélyeztetettség esetén a gyermekjóléti szolgálat felé, valamint kötelesek együttműködni, a veszélyeztetettség megelőzése, és megszüntetése érdekében.

Az 1997. évi XXXI. törvény fő célja, a gyermekek esélyegyenlőségét növelő ellátó rendszer hatékony működtetése, a családok támogatása, szükség esetén az átmenetileg helyettesítő ellátások egymásra épülése.

Fő feladat a családdal való együttműködés, a gyermek családi környezetben való nevelésének elősegítése.

Az óvodánkban a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős illetve az Intézményegység – vezető feladatai a következők:

- ~ Az óvodába járó veszélyeztetett gyermekek nyilvántartása, kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálattal, jelzés ha a veszélyeztetettség pedagógiai eszközökkel nem szüntethető meg.
- ~ Esetmegbeszélés
- ~ Kapcsolattartás a családdal, szülőkkel.
- ~ Tájékoztatás a szociális szolgáltatások elérhetőségéről, szolgáltatások közvetítése.
- ~ Információk nyújtása a különböző szociális ellátásokról.
- ~ Anyagi veszélyeztetettség esetén a rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése a települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál.
- ~ A gyermekvédelmi alapellátás keretébe tartozó intézkedés kezdeményezése, pl. a gyermek átmeneti gondozása a szülő beleegyezésével.
- ~ Kapcsolattartás az óvoda pedagógusaival, gyermekvédelmi munkájuk segítése.
- ~ Tanácsadás.
- ~ Családlátogatás, családi környezet feltérképezése.
- ~ Speciális szükségletű gyermekek számára szolgáltatások szervezése.
- ~ Kapcsolattartás más intézményekkel, jól látható helyen közzétenni, a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, telefonszámát.

Etnikai fejlesztés lehetőségei az óvodában

Célunk:

- A családi nevelést kiegészítve, a gyermekek szociális beilleszkedésének segítése.*
- A cigány kultúra hagyományápolása, annak megismertetése az óvodás korosztállyal.*
- A kisebbségi identitástudat kialakítása és fejlesztése.*

Feladatunk:

- *Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a Nemzeti Etnikai Kisebbség óvodai nevelésének irányelveit.*
- *Feladat a nemzetiségi kultúra, a hagyomány ápolása, továbbadása, a még fennmaradt népi énekek, mondókák, mesék, versek átörökítése, közvetítése a gyermek felé, így az identitástudat kialakítása, erősítése, illetve a „mátság” korai elfogadtatása.*
- *A gyermekek döntő többsége hátrányos, illetve veszélyeztetett körülmények között él, ezért nagyon fontos a gyermekek megismerése, a lemaradás mértékének megállapítása.*

A fejlesztés egyénileg és mikrocsoportos formában történik, dokumentálása a csoportnaplóban található. Az egyéni képességfejlesztés színtere – a játék – gondozás (egészséges életmódra nevelés, kulturált tisztálkodási, étkezési szokások kialakítása) – érzelmi – szociális – értelmi – nyelvi nevelés területei.

- *Intézményegységeink nevelési gyakorlata magában rejti a cigány származású gyermekek differenciált fejlesztésének lehetőségeit.*
- Intézményen belül a Pedagógiai Szakszolgálattal rendszeres munkakapcsolatot építünk ki annak érdekében, hogy a cigány gyermek egyéni fejlettségének megfelelően a számára legalkalmasabb iskolában kezdhesse meg tanulmányait.*
- *Az etnikai fejlesztés és értékközvetítés magyar nyelven folyik.*

Az etnikai fejlesztés tevékenységi formái

Vers, mese

A mindennapi beszéd-től eltérő nyelvezetű, hangzású, ritmusú irodalmi vagy népi alkotás örömforrás a gyermek számára.

Feladatunk:

- *A cigány versek, mondókák, mesék megismertetése a gyermekekkel.*
- *Kiszámoló, csúfoló, altatók, különleges nyelvezetének és ritmusának felfedeztetése.*
- *A cigány mesék különleges mesevilágának megismertetése.*
- *Szókincsbővítés, az egyéni képességek fejlesztése.*

A cigány szerzők művei által segítjük a cigányság identitástudatának kialakulását és fejlesztését – ez által tudatosan tudják magukat vállalni.

Ének- énekes játék

A mozgással kísért énekek, énekes játékok szintén a kisgyermek alapvető tevékenységei. Akár az óvodapedagógus, akár a kisgyermek által kezdeményezett énekelgetések hangulatot teremtenek, érzelmeket fejeznek, illetve váltanak ki. A családokban még élő nemzetiségi hagyományok (altatók, höcögtető, lovagoltatók, dalocskák), melyeket az óvodába érkező kisgyermek magukkal hoznak, rendkívül érdekes anyagot nyújtanak az óvodában.

Feladatunk:

- *A nemzetiségi kultúrinkcsben fellelhető zenei alkotások megismertetése a gyermekekkel (eredeti cigány énekek, körjátékok, mondókák)*
- *A gyermek zenei érzékének fejlesztése a különböző ritmusok, zenei hangzások segítségével (Az élő cigány népzene effektusai csörgők, fakanalak, házieszközök)*
- *A jellegzetes, egyszerű tánclépések bemutatása, a nemzetiségi mozgáskultúrával való ismerkedés a gyermek egyéni fejlettségéhez mérten (cigány tánclépések, cigány tánckultúra megjelenítése, sajátos cigány páros tánc – szülők bevonása).*

Rajzolás, mintázás, kézimunka

Az érzelmek kifejezésének egyik speciális formája. A természetben fellelhető és a gyermekek környezetében lévő anyagok megmunkálásának, a társas együttműködésnek lehetősége.

Feladatunk:

- *A cigány kézimunka-kultúra szín- és formavilágának, alkotásainak és azok előállítási technikáinak- lehetőség szerinti- megismertetése (erőteljes színek piros, sárga, zöld nagymértékű, főleg virágminták).*
- *A gyermekek kézügyességének, kreativitásának és fantáziájának fejlesztése az egyéni adottságok figyelembevételével (festésben, rajzolásban, ragasztásban).*

A külső világ tevékeny megismerése

Gyermekeinkkel együtt a természeti és a társadalmi környezetünk részesei vagyunk. Ahhoz azonban, hogy a jelenben biztosan építhessünk a jövőt, fontos a múlt ismerete.

Feladatunk:

- *A gyermek közvetlen környezetének megismertetése, felfedeztetése, több érzékszervre ható tapasztalatok gyűjtése.*
- *A roma kultúra elemeinek bevitele a csoportszobába. Bemutatható az öltözködési kultúra hagyománya bő-ráncos rakott szoknya, színes nagymintás kendő rojttal, nagyméretű fülbevalók, nagy szemű mintás nyakláncok. Lakáskultúra: nagy, virágmintás színes függöny és ágyterítő. Roma irodalom: ismertebb cigány írók, költők művei: Farkas K álmán, Rácz Lajos, B Kótyé Lilla, Szécsi Magda, Karsai Ervin stb.*
- *Szókincsbővítés, mondatmodellek alakítása, alkalmazása, gyakoroltatása tevékenység közben.*
- *A környezet szeretetére, óvására nevelés (kirándulások, séták, kerti munkák stb. végzése során).*
- *A környezetvédelem megismertetése (például: „szemétszüret”, környezetünk tisztántartása).*

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a kisebbség kultúrája iránt
- Ismerjenek cigány dalokat, meséket, verseket, mondókákat, játékokat.
- Ismerkedjék meg a helyi kisebbségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- A cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbségek, és hasonlóságok felismerése.

MELLÉKLETEK